

Wederhoor ICLON externe onderzoeksvisitatie (2009-2014)

In dit wederhoor gaat het ICLON-management in op de volgende onderwerpen uit het beoordelingsrapport van de commissie:

1. Duale focus van het onderzoeksprogramma
2. Het domein Hoger Onderwijs
3. Samenwerking met externe partners
4. Publieke media en relatie met beleid
5. Externe financiering
6. Onderwijs aan promovendi, en
7. Academische integriteit

1. Duale focus van het onderzoeksprogramma

De duale focus van het onderzoeksprogramma houdt in dat het onderzoek is gericht op zowel het verbeteren van de onderwijspraktijk als het genereren van kennis over deze praktijk. De commissie herkent deze duale focus als een speerpunt van het onderzoeksprogramma en geeft hiervan ook het belang aan, gezien de discussie in onderwijswetenschappen rond het meer verbinden van theorie en praktijk. De commissie is zeer lovend over de manier waarop in het ICLON-onderzoek deze duale doelstelling wordt gerealiseerd, maar wijst ook op mogelijke spanningen die een dergelijke duale focus met zich mee kunnen brengen.

Het ICLON-management erkent deze mogelijke spanningen op het niveau van individuele onderzoeksprojecten. Aan alle onderzoeksprojecten worden eisen gesteld die gebruikelijk zijn in wetenschappelijk onderzoek en in praktijkonderzoek, maar niet in alle projecten op dezelfde manier. We zijn het echter niet geheel eens met het onderscheid dat de commissie in dit verband maakt tussen 'standard' en 'contract' PhD studenten (zie p.8). Bij *alle* dissertaties ligt de nadruk op de wetenschappelijke opbrengst (vier artikelen in internationale, wetenschappelijke tijdschriften). Wij ervaren niet dat dit voor 'standard' PhD studenten beter of makkelijker verloopt dan bij 'contract' PhDs. Bij (extern gefinancierd) opdrachtonderzoek of onderzoek uit het praktijkprogramma van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) ligt het accent wellicht iets meer op opbrengsten voor de praktijk. Echter, alle projecten zijn gericht op het genereren van opbrengsten voor zowel de wetenschap als de onderwijspraktijk.

Met name voor 1 de senior onderzoeksstaf (U(H)D en hoogleraren) wijst de commissie op het probleem om een goede balans te vinden tussen het publiceren in (top-)tijdschriften, conferentiepresentaties en vakpublicaties. Wij herkennen dit probleem en komen hier later op terug (zie 6.2).

2. Domein Hoger Onderwijs

De domeinen waarop het ICLON-onderzoeksprogramma zich richt zijn het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs (inclusief lerarenopleiding en hoger beroepsonderwijs). De commissie geeft aan dat zij voor het ICLON uitstekende mogelijkheden ziet om een leidende rol te spelen in het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van hoger onderwijs.

Het ICLON-management onderschrijft deze ambitie en is dan ook verheugd over deze constatering. Naast de reeds gestarte promotietrajecten in universitair onderwijs, open online hoger onderwijs en hoger beroepsonderwijs, wordt in 2016 geworven voor een hoogleraar Hoger Onderwijs. Bovendien heeft het ministerie van OCW aangekondigd dat de komende jaren de financiering voor onderzoek van hoger onderwijs substantieel zal toenemen. Dit laatste maakt het ook mogelijk nieuwe staf aan te trekken met specifieke kennis over hoger onderwijs die naast eigen onderzoek en projectwerk kunnen worden ingezet als begeleider van promotietrajecten op het gebied van hoger onderwijs.

3. Samenwerking met externe partners

De beoordelingscommissie oordeelt zeer positief over de regionale, nationale en internationale netwerken van ICLON-onderzoekers. Op regionaal en nationaal niveau werkt het ICLON structureel samen met onderwijsinstellingen, die een relatie hebben met de lerarenopleiding en nascholing. Op nationaal niveau wordt productief samengewerkt met onderzoekspartners, zowel universitaire groepen

die zijn verbonden aan de nationale onderwijsonderzoeksschool ICO, als zelfstandige onderzoeksbureaus (vaak in het kader van door NRO gefinancierd praktijkonderzoek). Tevens vindt er onderzoekssamenwerking plaats binnen het Centre for Education and Learning (CEL) van de strategische LDE-alliantie. Deze netwerken functioneren goed als het gaat om het verkrijgen van subsidies op nationaal niveau.

De commissie geeft als aanbeveling dat het ICLON meer structurele allianties sluit met nationale en internationale partners, vooral om goed voorbereid te zijn op externe financiering van 'large research proposals' (p.11), met name in EU-verband. Het internationale netwerk, en dan met name binnen Europa, zal de komende jaren verder worden uitgebreid en structureler gemaakt. Hierbij kunnen de relaties van de Universiteit Leiden met LERU-partners een nuttige rol spelen. Tevens participeert het ICLON via het CEL al in consortiumvorming in verband met Europese aanvragen (Erasmus+ en Horizon2020).

Samenwerking met onderzoeksprogramma's die het leren van leerlingen en studenten als focus hebben, vindt plaats met onderzoeksprogramma's die zijn verbonden aan de landelijke onderzoeksschool ICO. De commissie beveelt aan om daarnaast meer aansluiting te zoeken bij het onderwijsonderzoek binnen de Universiteit Leiden. Dankzij de instelling van de CROHO (Collegiale Raad voor Onderzoek naar Hoger Onderwijs) is een goede stap gezet om de expertise op het gebied van onderwijsonderzoek binnen de instelling te verbinden. Dit heeft al geleid tot diverse projecten waarin het ICLON samenwerkt met hoogleraren van andere faculteiten (met name FSW en LUMC). Samen met de faculteit GW wordt momenteel geworven voor een hoogleraar Second Language Pedagogy. Het ICLON is ook goed aangesloten bij de plannen om het onderwijsonderzoek binnen het LUMC te versterken.

4. Publieke media en relatie met beleid

De commissie oordeelt zeer positief over de relatie met scholen in de regio en beveelt het ICLON aan hierover te publiceren in zowel vaktijdschriften als in wetenschappelijke tijdschriften (p.11). We begrijpen deze aanbeveling niet goed, aangezien over samen onderzoek doen met docenten en scholen al enkele dissertaties zijn verschenen (zoals Platteel, 2010 en Dam, 2014) en diverse wetenschappelijke publicaties zijn gepubliceerd. Dit is hoe dan ook een lijn die het ICLON wil doorzetten.

De commissie prijst de reputatie van de ICLON onderzoekers en beveelt aan om deze reputatie beter naar buiten te brengen in de media en discussies over onderwijsbeleid (met de overheid; p.12). Het ICLON erkent het belang van beeldvorming en de rol van publieke media. Enkele medewerkers hebben in 2014 een mediatraining gehad om hun onderzoek in de publieke media te presenteren. Het ICLON wordt door een professioneel bureau geadviseerd op het gebied van PR en contacten met media. Als gevolg hiervan zoeken onderzoekers de vakpers en de media meer op, hetgeen onder meer heeft geleid tot enkele publicaties in het veelgelezen blad *Didactief*. Deze publicaties, de NRO-projecten waarin wordt samengewerkt met scholen (waaronder onderzoek in het kader van de Lerarenagenda) en de promotieprojecten van docenten leveren een positieve bijdrage aan de beeldvorming, ook op het landelijk beleidsniveau, van het ICLON als instituut waar kwalitatief hoogwaardig wetenschappelijk praktijkonderzoek wordt uitgevoerd. Het ICLON participeert op grond van deze reputatie nadrukkelijk in landelijke discussies over beleid t.a.v. lerarenopleiding (OCW en VSNU lerarenagenda) en onderwijsonderzoek (ICO-bestuur, NRO-beleid, Sectorplan Onderwijswetenschappen).

5. Externe financiering

De commissie constateert een dalende trend in de externe onderzoeksfinanciering, ondanks een kleine toename in het laatste jaar dat is beoordeeld (2014). Zij maakt een opmerking over het compenseren van deze teruggang via interne universitaire financiering (p. 9). Deze opmerking snappen we niet helemaal; in elk geval is dit geen bewust beleid van het ICLON. Overigens heeft de commissie er vertrouwen in dat het ICLON in staat zal zijn meer externe onderzoeksfinanciering te verkrijgen.

Dit is uiteraard ook een belangrijke doelstelling van het ICLON. In 2014 en 2015 heeft het ICLON een aantal extern gefinancierde onderzoeksprojecten toegewezen gekregen, met name via NRO. Hierdoor is het aantal fte op basis van research grants inmiddels al sterk gestegen zoals te zien

in onderstaand overzicht van de fte per financieringsvorm voor 2014, 2015 en 2016 (zoals bekend in januari 2016). Het ICLON wil de ingeslagen weg voortzetten.

	2014	2015	2016
	Fte (%)	Fte (%)	Fte (%)
Direct funding	6,41 (57)	6,41 (44)	5,50 (30)
Research grants	0,31 (3)	1,24 (9)	5,50 (30)
Contact research	1,28 (12)	2,18 (15)	2,34 (13)
Other	3,17 (28)	4,67 (32)	5,00 (27)
Totaal	11,17 (100)	14,50 (100)	18,34 (100)

6. Onderwijs aan promovendi

De commissie oordeelt zeer positief over de heterogene samenstelling van de groep promovendi, over het werk- en opleidingsklimaat en het op-maat opleidingsprogramma voor elke promovendus, en wijst daarbij onder meer op de grote tevredenheid van de PhD studenten (p.13). Onlangs werd het ICLON-management verblijd met hoge scores op de onlangs binnen de Universiteit Leiden afgenomen PhD monitor, die een bevestiging vormen van de bevindingen van de visitatiecommissie. De commissie geeft ook een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen hebben betrekking op 1) het opleidingsprogramma van de promovendi en 2) de samenstelling en ondersteuning van de staf die de promovendi begeleidt.

6.1 Opleidingsprogramma

Wat betreft het opleidingsprogramma geeft de commissie het advies dat elke promovendus een bredere scholing krijgt, onder meer op methodologisch gebied, dan een die direct toegepast kan worden in het betreffende promotietraject en zich voldoende kan oriënteren op een loopbaan na afloop van de promotie. Specifiek voor internationale promovendi geeft de commissie als aanbeveling dat het ICLON zich op de hoogte stelt van hun ontwikkelbehoefte en behoefte aan ondersteuning.

Het ICLON hecht sterk aan een goede opleiding van haar promovendi en zal de op-maatbenadering blijven hanteren bij het inrichten van hun opleidingsprogramma. Tevens zijn promovendi met minimaal een 0,8 fte aanstelling (ook de internationale promovendi) verplicht het opleidingsprogramma van het ICO te volgen (waarbinnen een op-maattraject kan worden samengesteld). Promovendi met een kleinere onderzoeksaanstelling wordt geadviseerd, maar niet verplicht, om aan dit opleidingsprogramma deel te nemen, of althans enkele cursussen daaruit te volgen. Aanvullend is voor elke promovendus de mogelijkheid om onderwijs buiten het ICO-opleidingsprogramma te volgen. Alle afspraken worden in een opleidings- en begeleidingsplan vastgelegd. Met een bredere scholing dan direct noodzakelijk voor het promotie-onderzoek zal het ICLON bij kleinere onderzoeksinstellingen dan 0,8 fte voorzichtig blijven. Deze promovendi combineren hun onderzoek doorgaans met ander werk (bijv. opleiden of lesgeven) en het beleid is primair gericht op tijdige afronding van het promotietraject met een hoogwaardig resultaat (dissertatie plus internationale publicaties).

6.2 Begeleidingsstaf

Wat betreft de begeleidingsstaf geeft de commissie twee aanbevelingen. Gezien de tijdsintensieve begeleiding van promovendi (door de op-maat benadering en de diverse samenstelling van de groep promovendi) geeft de commissie aan dat de begeleiders voldoende moeten worden gefaciliteerd, ook om hun eigen onderzoek uit te voeren en daarover te publiceren. Gegeven de ontwikkelingen in kwantitatieve methodologie, geeft de commissie aan dat het onderzoeksprogramma baat zou hebben bij meer staf met gedegen statistische kennis.

Het ICLON faciliteert de senior onderzoekers met 0,4 fte bij een aanstelling van 0,8 fte of meer. Daarnaast verzorgen deze onderzoekers onderwijs en/of voeren zij extern betaalde onderzoeksopdrachten uit. Met elk staflid worden in het R&O-gesprek afspraken gemaakt over onder meer publicaties en conferentiebezoek, waarbij ook het aantal begeleide promovendi, de extern betaalde onderzoeksprojecten en de ruimte voor zelf te initiëren onderzoek worden besproken. Tevens wordt geadviseerd om de extern betaalde onderzoeksprojecten optimaal te benutten voor het schrijven van wetenschappelijke en vakpublicaties, waarbij gestreefd wordt naar een goede balans tussen beide.

Het komt voor dat senior onderzoekers aangeven (bijv. in R&O-gesprekken) dat ze een hoge werkdruk ervaren waardoor de balans tussen bovengenoemde activiteiten in het geding komt. In zulke gevallen wordt gezocht naar oplossingsmogelijkheden, maar die zijn niet altijd makkelijk te vinden. Overwogen wordt om meer gebruik te maken van instrumenten zoals sabbatical leave. Wat betreft de methodologische kennis van de staf wordt op programmaniveau een balans gezocht in benodigde kennis, waarbij bij elke nieuwe vacature gekeken wordt welke methodische (en inhoudelijke) kennis nodig is.

7. Academische integriteit

De commissie oordeelt positief over de wijze waarop aandacht wordt besteed aan academische integriteit. Elk nieuw onderzoek wordt getoetst door de Commissie Onderzoeksethiek van het ICLON. De beoordelingscommissie geeft geen specifieke aanbevelingen.

Het ICLON heeft een Regeling data management opgesteld die per 1 september 2016 zal ingaan. De hierin beschreven procedures zullen worden geïntegreerd met de ethische toetsing van elk onderzoeksproject door de Commissie Onderzoeksethiek van het ICLON. Hiermee is niet alleen het ethisch omgaan met deelnemers aan onderzoek, maar ook het integer handelen met betrekking tot de verkregen data en het gehanteerde onderzoekproces geborgd.